

Jaarverslag 2008

INHOUD

VOORWOORD	3
INTERVIEW: BOB HEERINGA	4
ORGANISATIE	6
INTERVIEW: MARIUS VALK	8
PROJECTEN	10
INTERVIEW: MARTIN BOEKHOLDT	12
ONDERZOEKEN	14
NETWERKEN	15
INTERVIEW: KEES SCHRIEK	16
FINANCIEEL	18

pi-o-nier de; m,v -s baanbreker

JO VISSER: 1890 – 1978

Vereniging Het Zonnehuis is als grondlegster van de verpleeghuiszorg in Nederland pionier pur sang. Oprichtster Jo Visser was actief lid van de kring Zonnewende, bond voor zieken.

Deze correspondentiekring was bedoeld om chronisch zieken een hart onder de riem te steken via brieven en huisbezoeken. Op 24 mei 1921 werd Vereniging Het Zonnehuis opgericht met als doel de aankoop van een eigen tehuis voor chronisch zieken van alle leeftijden en gezindten. Door middel van allerlei inzamelingsacties werd geld opgehaald en op 24 april 1929 werd het eerste Zonnehuis in Beekbergen geopend. Het streven was om in elke provincie een Zonnehuis te openen. Dit voornemen werd door de komst van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten in 1968 van minder belang. De huidige zes Zonnehuizen zijn tot hun verzelfstandiging in 2001 bestuurd door Vereniging Het Zonnehuis.

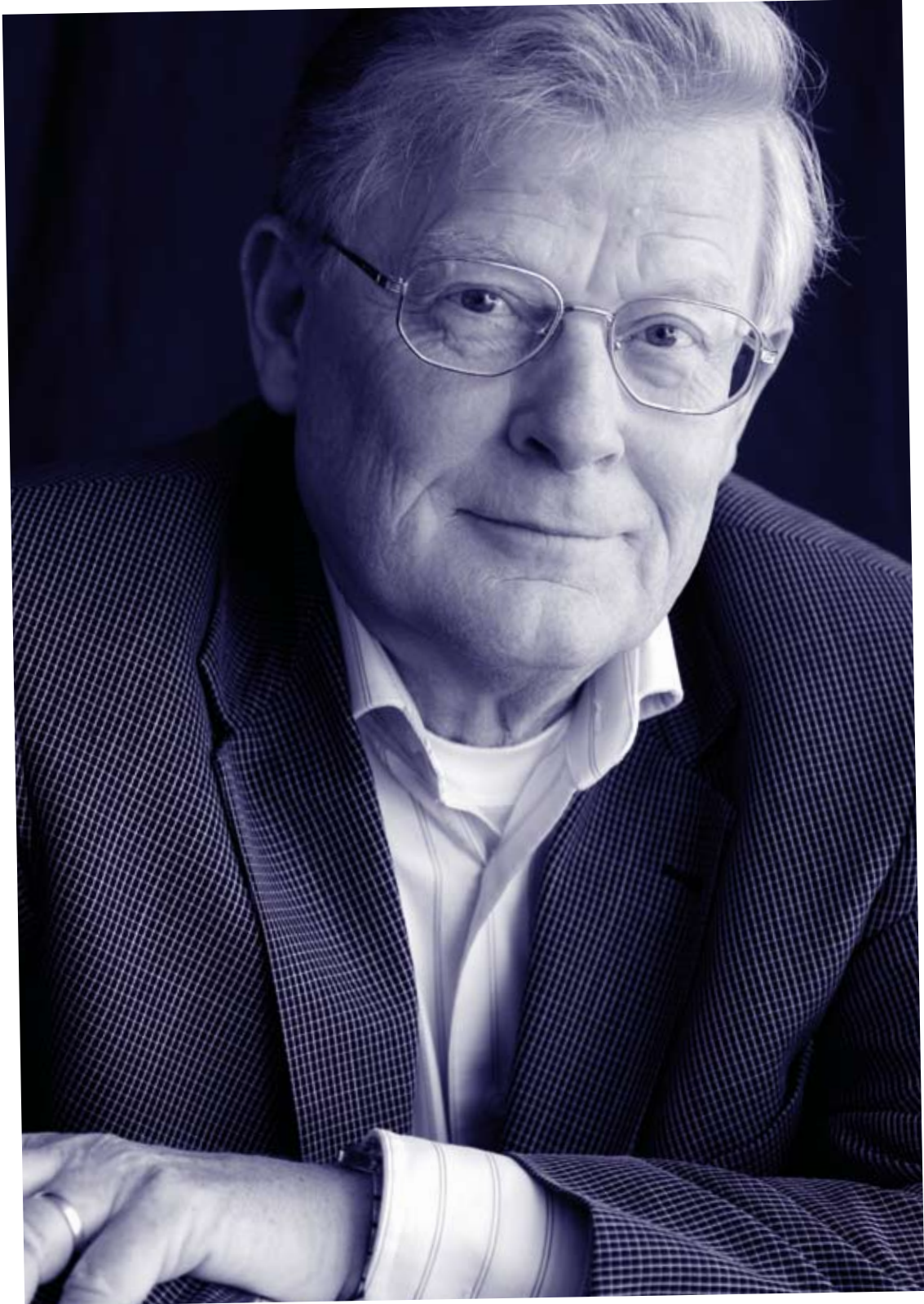
In dit jaarverslag leest u waarom Vereniging Het Zonnehuis nog steeds een pioniersrol vervult. Er wordt teruggeblikt door oud-voorzitter Heeringa, oud-directeuren Valk en Boekholdt en vooruitgekeken door directeur Schriek van kenniscentrum Ideon voor dementie professionals. Als pionier heeft Vereniging Het Zonnehuis een belangrijke functie om aandacht te vragen voor de kwaliteit van zorg en leven van mensen in verpleeg- en verzorgingshuizen. Hiervoor heeft zij een uitgebreid netwerk; van beleidsmakers en beslissingnemers tot de professional die de zorg aan het bed verleent. Op deze manier draagt zij haar missie inzet voor waardige zorg uit die na bijna 90 jaar nog steeds actueel is.

Vereniging Het Zonnehuis is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) die haar kapitaal gebruikt om vernieuwende projecten in de ouderenzorg en toegepast wetenschappelijk onderzoek mede mogelijk te maken. Dit alles is niet mogelijk zonder de inzet en bijdrage van haar leden, donateurs en samenwerkingspartners.

Danielle Swart
manager Vereniging Het Zonnehuis
juni 2009

INTERVIEW: BOB HEERINGA

4

Reputatie en staat van dienst

Dat was even schrikken. Het jaarverslag staat deze keer in het teken van de pioniers en ik kom daarbij ook in beeld. Ik voel me helemaal niet een pionier van de Zonnehuisgroep. In tegendeel, ik werd bij de Zonnehuizen betrokken in 1998 en toen was de groep een gevestigde organisatie in de wereld van de verpleeghuizen met een goede reputatie en een solide staat van dienst. Ik kende de Zonnehuizen wel al heel lang. In 1974 solliciteerde ik naar de functie van directeur voor Het Zonnehuis Beekbergen en ontmoette daarbij toen met name Marius Valk, die toen algemeen directeur van de groep was. Ik woonde toen op Curaçao en mijn contract liep daar af, zodat ik naar een nieuwe functie moest uit zien. Uiteindelijk kwam ik niet te werken bij Zonnehuis Beekbergen, maar werd ik directeur van 't Bouwhuis te Enschede, een grote instelling voor verstandelijk gehandicapten, die in oprichting was. Er waren wel overeenkomsten tussen 't Bouwhuis en Zonnehuis Beekbergen. Zo werden beide instellingen gefinancierd vanuit de AWBZ en beide instellingen hadden indirect een grote vereniging als achterban. Immers bij het tot stand komen van 't Bouwhuis was Philadelphia betrokken, een grote landelijke organisatie op het terrein van de zorg voor verstandelijk gehandicapten en in de vereniging Philadelphia hadden grote groepen ouders zich verenigd teneinde vanuit de visie van ouders meer invloed op de zorg voor hun kinderen te krijgen. Dat was 1974. In de jaren daarna kwam ik regelmatig de Zonnehuisgroep tegen. In bestuurlijk opzicht waren er veel parallellen tussen de Zonnehuizen en 't Bouwhuis.

Toen ik dus in 1998 benaderd werd voor een plaats in het bestuur van de Zonnehuizen was ik zeer vertrouwd met het verschijnsel dat mensen zich verenigen in belangengroepen, vaak op ideële grondslag, om op te komen voor de belangen en vormgeving van de zorg. Toen ik erbij kwam was de heer Zitteema voorzitter van de Vereniging en de Stichting. Hij gaf leiding aan de bestuursvergaderingen en hij deed dat zeer bekwaam

en in een geheel eigen stijl, een stijl die iets formeler was dan ik bij 't Bouwhuis gewend was. Hij gaf ook leiding aan de jaarvergaderingen van de Vereniging Het Zonnehuis, waarbij mij opviel dat hij veel oog ervoor had aandacht te besteden aan de trouwe Zonnehuisleden, die van heinde en verre naar de jaarvergadering kwamen. De opkomst op de ledenvergaderingen werd toen duidelijk al veel minder dan kennelijk in het verleden het geval was geweest, maar de heer Zitteema besteedde er toch veel aandacht aan. In 1999 volgde ik de heer Zitteema op als voorzitter. De Zonnehuisgroep was toen al in een proces van verandering verwickeld, een proces dat, in fasen, zich voortzette tot aan mijn vertrek als voorzitter in 2008.

Ook hierna zal verandering in de zorg en daarmee bij de Zonnehuisgroep steeds aan de orde zijn. Na zijn afscheid als voorzitter bezocht de heer Zitteema nog een aantal keren met grote belangstelling de jaarvergaderingen, totdat zijn gezondheidstoestand hem daarin belemmerde. In het bestuur volgden wij regelmatig hoe het hem verging. Ik ervoer het als een zeer emotioneel moment toen bekend werd gemaakt dat hij in het Zonnehuis Amstelveen was opgenomen. Ik hoop van harte dat hij tijdens zijn verblijf daar iets heeft mogen ervaren van de zorg, waarvoor hij zich heeft ingezet. De heer Zitteema is helaas overleden op 20 december 2008. Mijn eigen rol in de Zonnehuisgroep is in mijn eigen beleving vooral faciliterend geweest. Mijn kennis en ervaring in de AWBZ-sector was groot, evenals mijn bestuurlijke ervaring. Maar de grote motor en aanjager in het veranderingsproces was toch wel Martin Boekholt. Als voorzitter was ik zijn sparringpartner en gaf ik leiding aan het besluitvormingsproces, dat hij uitstippelde. Ik heb dat met veel genoegen gedaan en ik bewaar veel goede herinneringen aan de Zonnehuizen.

Drs. B. (Bob) Heeringa
Oud-voorzitter Bestuur Vereniging Het Zonnehuis

or-ga-ni-sa-tie *de; v -s*

- 1 het organiseren
- 2 manier waarop de verschillende delen tot een systematisch geheel in elkaar zijn gezet
- 3 een georganiseerd lichaam enz.

Activiteiten

In haar activiteiten richt de Vereniging zich vooral op het verbeteren van de zorg voor ouderen in de vierde leeftijd die de regie over het eigen leven hebben verloren en die permanente intensieve zorg nodig hebben. Het gaat om ouderen die veelal verblijven in verpleeg- en verzorgingshuizen. Hun situatie behoeft, in de ogen van de Vereniging, aanzienlijke verbetering. De Vereniging wil dit bereiken door het vragen van meer aandacht voor dit vraagstuk, door er over te communiceren, door het organiseren van bijeenkomsten, en door het initiëren, organiseren en faciliteren van op verbetering van zorg gerichte projecten en toegepast wetenschappelijk onderzoek. De Vereniging werkt daarin in het bijzonder, maar niet uitsluitend samen met de Zonnehuis Groep en haar deelnemers; en daarnaast met alle anderen die dit doel voorstaan.

Beleid

De concretisering van het voorgenomen beleid is in het verslagjaar langs vier lijnen verlopen. De Vereniging heeft een platform Waardige Zorg opgericht dat zich specifiek richt op het verwerven van maatschappelijke aandacht voor de genoemde zorg en het initiëren, organiseren en faciliteren van op verbetering gerichte projecten en wetenschappelijk onderzoek. Door middel van nieuw ontwikkelde communicatiemiddelen (o.a. website, magazine, brochures, publicaties) wordt getracht het vraagstuk meer op de maatschappelijke agenda te krijgen.

Projecten en onderzoek richten zich op de thema's ontmoeting in de zorg, betrokken bij zorg en zorgen op maat. Daarnaast heeft de Vereniging twee bijzondere leerstoelen gevestigd aan de Vrije Universiteit. Eén leerstoel richt zich op Richtlijnontwikkeling bij dementie; de andere op Organisatie en beleid van zorg. Verder is in samenwerking met de Zonnehuis Groep gewerkt aan de vernieuwing van de Zonnehuis Academie, centrum van vraagstukken. Ten slotte is in samenwerking met de Zonnehuis Groep een eerste aanzet gemaakt tot een kenniscentrum voor dementie professionals, waar informatie en kennis zal worden ontwikkeld, geordend en overgedragen aan allen die in de zorg voor ouderen met dementie werkzaam zijn. In 2008 is samen met de stichting Zonnehuis Groep een nieuw kantoorpand betrokken op bedrijvenpark Berg & Bosch in Bilthoven. Bovengenoemd kenniscentrum voor dementie professionals is hier ook gehuisvest.

Toekomst

De ontwikkelingen die de Vereniging en de Stichting Zonnehuis Groep sinds de reorganisatie in 2006 hebben doorgemaakt, hebben bij beide de behoefte doen ontstaan de binding opnieuw te bezien om inhoud te geven. In het verslagjaar is hiermee een begin gemaakt. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat dit een proces is dat één tot twee jaar in beslag zal nemen. Hierbij wordt ook betrokken het vertrek van de huidige directeur van de Vereniging per 1 april 2009.

Bestuur

Het bestuur is in 2008 viermaal bijeen geweest en heeft in goede afstemming met de directie het in ontwikkeling zijnde beleid besproken en vastgesteld. In 2008 zijn de volgende subsidieaanvragen ingediend en goedgekeurd:

- 'Passende zorg voor mensen met CVA in het verpleeghuis'; door VUmc
- 'Houd de naaste vast'; door Publicarea
- 'Aangenaam Oud worden- een film over het leven binnen de Zonnehuizen'; door stichting Ogen Open
- 'Op zoek naar zin'; door VUmc
- 'What Do I Say' – toegepast praktijkonderzoek; door Reliëf i.s.m. geestelijke verzorgers Zonnehuis Groep

In mei 2008 is een Algemene Vergadering gehouden in de Muinckzaal van Het Zonnehuis Zwolle waarin de jaarstukken en de ontwikkeling van het beleid zijn goedgekeurd. Tevens stemden de leden in met de herbenoeming van bestuurslid de heer mr. Th.O. Vreugdenhil en werd er afscheid genomen van voorzitter drs. B. Heeringa na een bestuursperiode van 10 jaar. In het najaar is op informele wijze door het bestuur stil gestaan bij dit vertrek.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2008 was als volgt:

	jaar van aftreden
mevrouw drs. I.L. Bergsma MBA-H	2011
de heer K.B. Dijkstra, vice voorzitter, secretaris	2009
de heer prof.mr. L.H. van den Heuvel	2011
mevrouw drs. G.E. Hommes- Medendorp MBA-H	2010
de heer mr. G.E.A. Neppelenbroek	2010
de heer mr. Th.O. Vreugdenhil, penningmeester	2012

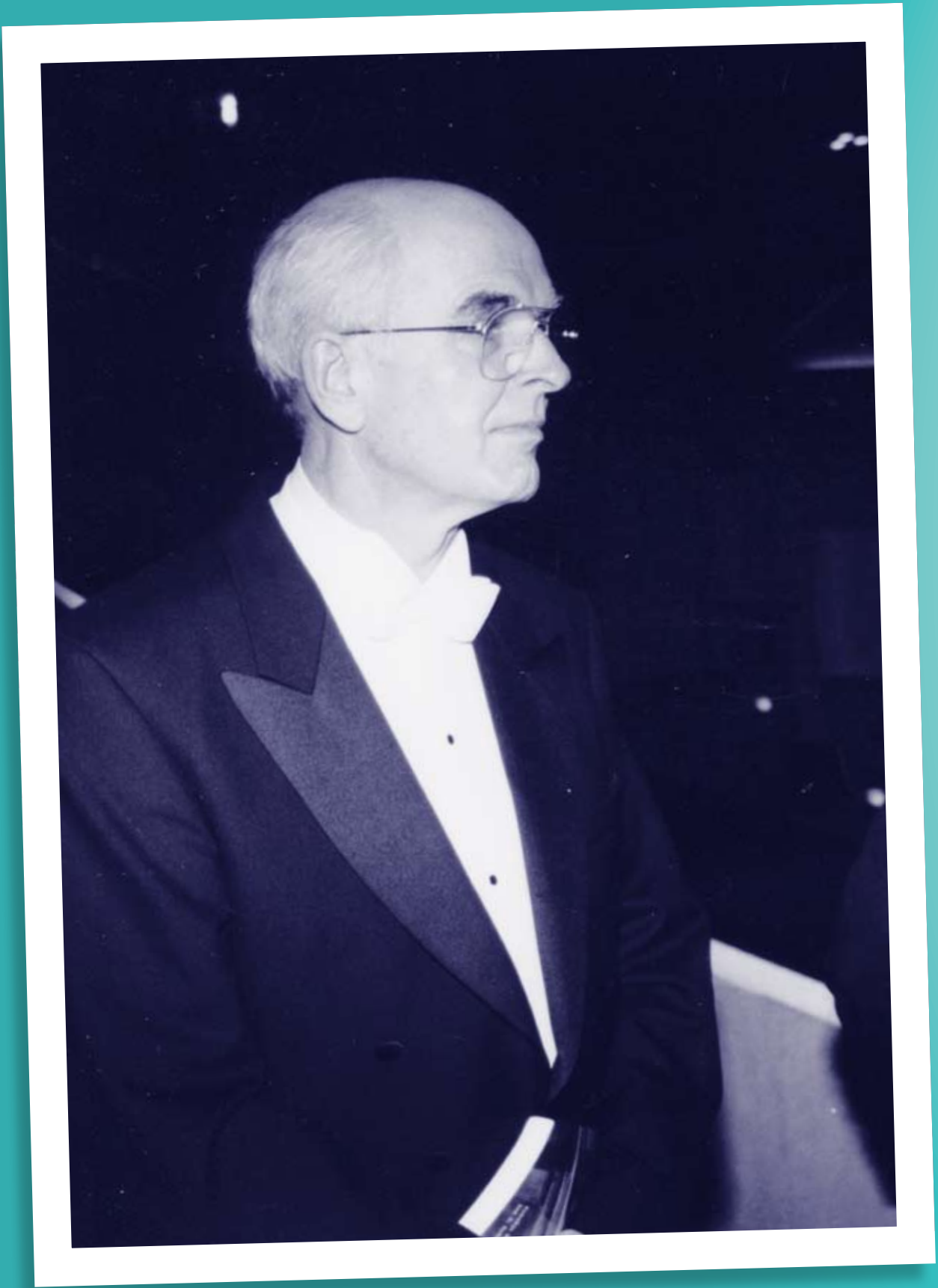
De bestuurders krijgen een onkostenvergoeding op basis van de fiscale vrijwilligersregeling.

Directie

De directie van de Vereniging is in 2008 gevoerd door de heer prof. dr. M.G. Boekholdt.

INTERVIEW: MARIUS VALK

8

In elke provincie een Zonnehuis

Toen ik in oktober 1972 aantrad als algemeen directeur van de Vereniging waren de sporen nog merkbaar van de eerste pionierstijd. De Zonnehuizen in Beekbergen en Doorn waren nog gehuisvest in de oude villa's, waarin het werk ooit was begonnen.

Op het Verenigingsbureau was men jaarlijks nog druk bezig met de organisatie van de landelijke collecten en van het uitzetten en legen van de befaamde Zonnehuis-busjes.

Veel medewerkers waren reeds lange tijd aan hun Zonnehuis of de Vereniging verbonden en brachten hun verhalen uit het verleden mee.

Maar het had sindsdien niet aan dadendrang ontbroken. Uit de oorlog gekomen met een enkel huis voor 120 bewoners beschikte de Vereniging bij mijn komst over vier huizen met in totaal ca. 570 bedden. Nog maar net in functie maakte ik de opening van Het Zonnehuis Zwolle mee. En twee jaren later volgden de huizen in Amstelveen en Doorn, het laatste als vervanging en uitbreiding van de oude villa. Met deze drie projecten werd de opnamecapaciteit nog eens verdubbeld.

In 1968 was de AWBZ ingevoerd. Deze volksverzekering gaf een wettelijk recht op verpleging en verzorging en voorzag in een structurele financiering. Dit bood ook andere initiatiefnemers de mogelijkheid om voor de eigen regio verpleeghuizen op te richten. En dat betekende weer dat de Vereniging afscheid moest nemen van de ambitieuze slogan "in elke provincie een Zonnehuis". Het zouden er zes blijven. Maar toch, het was een formidabele prestatie van een vereniging, die ooit met praktisch niets was begonnen. Een fraai voorbeeld van maatschappelijk ondernemen, zoals we dat nu noemen.

Gedurende vrijwel mijn gehele dienstverband van 24 jaar werden alle Zonnehuizen nog bestuurd door het Verenigingsbestuur, dat overigens zelf formeel verantwoording verschuldigd was aan de Algemene Ledenvergadering.

Mijn functie was geplaatst tussen het bestuur en de huisdirecties. Bij mijn aantreden was daarvan nog geen nadere beschrijving aanwezig. In de gesprekken daarover met een bestuurlijke commissie drong ik er sterk op aan, dat als uitgangspunt zou gelden, dat het bestuur, maar ook ikzelf, op afstand zou blijven. Met andere woorden, dat de huisdirecties voldoende ruimte en bevoegdheden zouden worden gelaten en gegeven voor het kunnen leiden en ontwikkelen van hun eigen huis. Zo is het ook in praktijk gebracht.

Vanaf het begin van de 90er jaren krijgt de regionalisering van de gezondheidszorg steeds meer vorm. Per gebied werken de verschillende zorgvoorzieningen meer en meer samen en worden de functies op elkaar afgestemd. Dit gaat soms gepaard met overnames en fusies. Voor de Zonnehuizen komt het er op aan in de eigen regio aan dit proces te kunnen deelnemen. Het bestuur onderschrijft dit ook. Maar het feit dat elk Zonnehuis een niet zelfstandig onderdeel vormt van een landelijke organisatie met een centraal bestuur, bemoeilijkt de gesprekken met de regionale partners.

Als eerste tegemoetkoming aan deze bezwaren worden, nog juist voor mijn aftreden, de Zonnehuizen afgesplitst van de Vereniging en ondergebracht in de Stichting Zorgverlening Het Zonnehuis. Dan valt reeds te voorzien, dat verdere ontvlechting, in de richting en op de wijze als in 2000 is geschied, noodzakelijk en onvermijdelijk is...

Het heeft mij deugd gedaan, dat bij dit alles de Vereniging een nieuw perspectief is geboden op activiteiten overeenkomstig haar doelstelling. Dat mijn opvolger, Martin Boekholdt, daartoe sterk heeft bijgedragen, heb ik zeer gewaardeerd.

Drs. M.J. (Marius) Valk
Oud-algemeen directeur Vereniging Het Zonnehuis

pro-ject *het; o -en*

Vereniging Het Zonnehuis ondersteunt en financiert verbeteringsprojecten en wetenschappelijk onderzoek. Hiervoor heeft zij een platform Waardige Zorg, een kennisnetwerk Zonnehuis Academie en financiert zij twee bijzondere leerstoelen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. De projecten zijn onderverdeeld in 3 thema's:

- **Ontmoeting in de zorg:**
waardige zorg verbetert kwaliteit van leven. Dit vraagt niet alleen om ontmoeting in intermenselijke relaties, maar ook om aandacht voor bejegening, beleving, zingeving en levensbeschouwing in de zorg.
- **Betrokken bij de zorg:**
waardige zorg wordt gegeven door gemotiveerde en goed opgeleide zorgverleners. Maar ook partners, familie, vrijwilligers en de omringende samenleving kunnen eraan bijdragen.
- **Zorgen op maat:**
waardige zorg is gebaseerd op daadwerkelijke wensen en behoeften. Dit moet worden georganiseerd in vormen en met hulpmiddelen die het op maat zorgen mogelijk maken.

vooraf omschreven, gezamenlijk te verrichten werkzaamheden, leidend tot een eindproduct

Dag van de Waardige Zorg

Op 23 mei 2008 is de eerste Dag van de Waardige Zorg georganiseerd. Deze dag was bedoeld om met 'warme' relaties de randvoorwaarden voor waardige zorg te verkennen. Een ontmoeting tussen professionals om gezamenlijk invulling te geven aan de 'urgenda' voor de zware verpleeghuiszorg. Cees Hertogh, hoogle- raar aan het VU medisch centrum gaf een filosofische beschouwing op de begrippen waardig en zorg. Tijdens het middagprogramma werden drie projecten gepre- senteerd die mede door Vereniging Het Zonnehuis financieel mogelijk zijn gemaakt. Dit betreft het onderzoek naar de methodiek van levensboeken zoals dat door prof.dr. R. Ganzevoort van de Protestantse Theologische Universiteit Kampen is uitgevoerd. Ten tweede werd de opzet van praktijkonderzoek Houd de naaste vast gepresenteerd. Dit is een vervolg op het boekje Thuis Wezen, gesprekken over waardige zorg. De auteurs Hetti Willemse en Tineke van den Klinkenberg gaven een toelichting op de noodzaak van familieparticipatie en het belang om dit in de dage- lijke praktijk van zorginstellingen de boventoon te laten voeren. Ten slotte hield onderzoeker Rose-Marie Droës een presentatie over het instrument FRUX dat een digitaal serviceaanbod of -advies op het gebied van dementie geeft. Het instrument informeert over

het beschikbare zorgaanbod en eventueel over de hiervoor benodigde verwijzingen en indicaties. Hierdoor stelt het mantelzorgers en verwijzers in staat om op een eenvoudige manier de zorg in te schakelen en te geven die nodig is.

Platform Waardige Zorg

Tijdens de Dag van de Waardige Zorg is het platform Waardige Zorg gepresenteerd in de vorm van een eigen website waardigezorg.nl. Via een advertentie in het Zonnehuis Magazine is er aandacht voor dit platform gevraagd.

Film Waardig Oud Worden

Vereniging Het Zonnehuis is in contact gekomen met documentairemaakster Pamela Sturhoofd via de indringende film 'En sindsdien zitten we hier...'. Deze film vertelt over de levensverhalen van bewoners van het Joodse verzorgingshuis Beth Shalom in Amstelveen. Voor de Dag van de Waardige Zorg heeft zij een drietal interviews gehouden met bewoners van enkele Zonnehuizen met de vraag wat zij onder waardig oud worden verstaan. Deze korte film is vertoond aan de genodigden en laat zien dat er meer aandacht moet zijn voor de directe omgeving van een cliënt en zijn of haar belevingswereld.

Expertisenetwerk Levensvragen en ouderen

Vereniging Het Zonnehuis is kernpartner in dit expertisenetwerk samen met een aantal andere belangenbehartigers. Via ds. Peterjan van der Wal wordt actief deelgenomen aan het deelproject 'begeleide intervisiegroepen van intra- naar extramuraal' dat tot doel heeft een brug te slaan tussen de expertise van geestelijke verzorgers die werkzaam zijn in een verpleeg- of verzorgingshuis, en de ervaringen en behoeften van degenen die extramuraal of in op zichzelf staande kleinschalige voorzieningen met ouderen werken anderzijds.

ZorgDier

Het Zonnehuis Zuidhorn is gestart met een proefproject om vrijwilligers met hun huisdier (hond) op te leiden als ZorgDier-team. Een twintigtal mensen hebben zich opgegeven en hebben na een jaar succesvol

hun opleiding afgesloten. Dit project is erg positief ontvangen bij de bewoners en medewerkers. Opvallend aspect is dat dit project een nieuwe doelgroep van (jongere) vrijwilligers op de been brengt. Vereniging Het Zonnehuis streeft ernaar dat dit soort voorbeeldprojecten binnen de Zonnehuis Groep verspreid worden.

Het is Later

Vereniging Het Zonnehuis is mede-financier geweest van het project Heden Zij, Morgen Wij. De stichting Morgen Wij is opgericht door een medewerkster van het Zonnehuis Amstelveen die het initiatief heeft genomen om een boek te maken met indringende foto's van bewoners van het verpleeghuis, gecombineerd met verhalen van jonge auteurs over hun idee over oud worden. De foto's zijn gemaakt door Thomas Manneke en worden ook geëxposeerd in zorglocaties van de Zonnehuis Groep. Het boek is als relatiegeschenk verspreid onder relaties van Vereniging Het Zonnehuis en begin 2009 officieel gepresenteerd aan het publiek tijdens een bijeenkomst in bioscoop Kriterion in Amsterdam.

De Werkvloer Centraal

Een arbeidsmotivatieproject voor medewerkers in de ouderenzorg. Het is gericht op het verminderen van werkstress en het verhogen van werktevredenheid. De Werkvloer Centraal is opgezet door Anne-Mei The en Cilia Linssen en wordt gesponsord door AGIS, Actiz, Vereniging Het Zonnehuis en NSvP. Locatie Het Zonnehuis Doorn doet mee aan dit project.

Praktijkgids Thuis Voelen

In navolging van het boekje Thuis Wezen dat in 2007 op grote schaal verspreid is onder collega's in de zorg, is het project Houd de naaste vast gestart. Dit praktijkonderzoek naar de rol en invloed van naaste op het welzijn van bewoners, wordt neergelegd in een praktijkgids met als titel Thuis Voelen. De auteurs hebben in drie zorginstellingen gesprekken gevoerd met cliëntenvertegenwoordigers, verzorgenden en naasten. Het boekje wordt op 12 juni 2009 gepresenteerd.

INTERVIEW: MARTIN BOEKHOLDT

12

Loslaten en binden

De bestuurlijke verantwoordelijkheid bij de Zonnehuizen in de voorbije twaalf en half jaar kan het beste worden getypeerd in de ogenschijnlijke tegenstelling tussen loslaten en binden. Allerlei krachten in de ouderenzorg brachten voor onze zorgorganisaties de noodzaak mee van meer ruimte en armslag. Kwamen die er niet, dan zouden ze hun positie in de regio zeker verloren hebben. Tegelijkertijd was er het gedeelde besef dat door gezamenlijke binding te behouden iedere zorgorganisatie sterker zou zijn dan bij het volledig loslaten van de onderlinge banden. Het hanteren van deze spanning en het omzetten ervan in concrete en werkbare oplossingen is het grote project geweest van de afgelopen periode. De ontwikkeling heeft zich in drie stappen voltrokken. Reeds voor mijn komst eind 1996 waren de Vereniging en de zorgorganisaties gescheiden. Dat was een verstandig besluit omdat de steeds groter en ingewikkeld wordende zorgorganisaties moeilijk vanuit een vereniging te sturen zijn. Een stichting is dan meer geschikt. Rond de eeuwwisseling ontstond de noodzaak van regionale verbintenissen van de verpleeghuizen met verzorgingshuizen door middel van fusies. Dat vroeg om een juridische verzelfstandiging van de zorgorganisaties. Die is er op 1 januari 2001 ook gekomen. Het gezamenlijke dat bleef (financiering, vastgoed, innovatie) werd ondergebracht in de Zonnehuisgroep.

In de periode daarna is een groot aantal regionale fusies tot stand gekomen. Ook is voor ieder van de zes zorgorganisaties een eigen Raad van Toezicht ontstaan. Het was en is voor de zorgsector tamelijk uniek dat het is gelukt om op zes plaatsen tegelijk vanuit het niets tot goed functionerende Raden van Toezicht te komen. We hebben ons dat misschien wel niet voldoende gerealiseerd. De voortgaande ontwikkelingen maakte het in 2006 nodig om de verzelfstandiging van de zorgorganisaties nog verder vast te zetten. Dat is per 1 januari 2007 ook gebeurd. Vastgoed en financiering kwamen nu ook bij de zorgorganisaties te liggen en gezamenlijk gingen ze het bestuur vormen van de Zonnehuis Groep. Het was een complex proces van reorganisatie dat door de inzet van allen tot

een goed einde is gebracht en dat de Zonnehuis Groep en de deelnemende zorgorganisaties in een bijzondere positie heeft gebracht in het Nederlandse zorglandschap. Er was echter ook nog een tweede groot project: het permanent met alle betrokkenen gezamenlijk werken aan verbetering van de zorg voor de meest afhankelijke ouderen. Daar is de Vereniging Het Zonnehuis ooit mee begonnen, en dat is nog steeds de leidraad van haar handelen. Zij maakte projecten mogelijk rond het doordenken van nieuwe bouwconcepten die nu hun neerslag vinden in de nieuwbouw van de zorgorganisaties, de verbetering van de palliatieve zorg, het borgen van bestaanszorg, het uitvoeren van zorgprogramma's, en het verkennen van mogelijkheden van private verpleeghuizen. De zorgorganisaties van de Zonnehuis Groep hadden hierin het voortouw, maar alle projecten hadden ook een landelijke impact. Mede daardoor hebben Vereniging, Zonnehuis Groep en deelnemende zorgorganisaties nog steeds hun landelijke bekendheid en goede naam. De Vereniging heeft daar de laatste jaren een extra impuls aan gegeven door haar inzet voor Waardige Zorg en bijzondere leerstoelen aan de Vrije Universiteit. Vereniging Het Zonnehuis en de Zonnehuis Groep gaan nu, afzonderlijk en gezamenlijk weer een nieuwe fase in. De zal door anderen worden gedragen.

Ontwikkelingsprocessen van een ingewikkelde organisatie als de onze, lopen niet altijd op rolletjes. Zeker niet als ze plaatsvinden in een dynamische ouderenzorg. Toch is het door de inzet van alle betrokkenen steeds weer gelukt het goede perspectief te vinden. Dat kan omdat niet werd meegegaan in de hypes die de sector kent, zoals de landelijke grootschaligheid. Vereniging Het Zonnehuis en Zonnehuis Groep zijn steeds trouw gebleven aan hun eigenheid: goede regionaal herkenbare zorg voor de meest afhankelijke ouderen. Het was een voorrecht daar twaalf en half jaar deelgenoot van te zijn.

Prof.dr. M.G. (Martin) Boekholdt
Oud-directeur Vereniging Het Zonnehuis

on-der-zoek *het; o -en*

Vereniging Het Zonnehuis benadrukt haar rol als pionier door twee bijzondere leerstoelen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hiermee wordt een brug geslagen tussen theorie en praktijk.

Bijzondere leerstoelen

Sinds 2002 is er een bijzondere leerstoel 'Richtlijnontwikkeling voor diagnostiek en therapie bij hersenaandoeningen onder ouderen, in het bijzonder de dementieën' aan de VU faculteit geneeskunde, vakgroep verpleeghuisgeneeskunde gevestigd. Bijzonder hoogleraar is prof.dr. J.A. Eefsting, tevens bestuurder van Zorgcombinatie Zwolle. In 2007 is deze leerstoel opnieuw voor een periode van 5 jaar verlengd. In 2006 is de bijzondere leerstoel 'Organisatie en beleid van zorg, in het bijzonder maatschappelijk ondernemen in de zorg' gevestigd aan de VU faculteit sociale wetenschappen, vakgroep organisatie en beleid van zorg. Tot leerstoelhouder is prof.dr. M.G. Boekholdt benoemd, tevens directeur Vereniging Het Zonnehuis (tot 1 april 2009).

de handeling van onderzoeken: een ~ instellen; wetenschappelijk ~

Onderzoeksaanvragen

In 2004 is het onderzoek 'Prevalentie en onjuiste diagnoses van chronisch hartfalen bij verpleeghuisbewoners: de rol van B-type natriuretische peptiden' gestart. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Maaike Barents, verpleeghuisarts Het Zonnehuis Zuidhorn in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen. In 2008 zijn enkele wetenschappelijke artikelen gepubliceerd in het Tijdschrift voor Verpleeghuisgeneeskunde, no1/2009, JMADA, oktober 2008 en Netherlands Heart Journal, april 2008. Geconcludeerd kan worden dat op dit moment de kwaliteit van de diagnostiek van chronisch hartfalen (CHF) in het verpleeghuis beperkt is. In deze studie werden een groot aantal gemiste en onjuiste diagnoses chronisch hartfalen gevonden bij verpleeghuisbewoners. Bovendien laat de studie zien dat nauwkeuriger onderzoek naar chronisch hartfalen van verpleeghuisbewoners leidt tot verbetering van de chronisch hartfalen-diagnostiek hetgeen leidt tot verbetering van kwaliteit van leven en van behandeling.

net-werk *het; o*

Vereniging Het Zonnehuis maakt deel uit van verschillende netwerken. Op deze manier draagt zij bij aan vernieuwende initiatieven en wordt er gebruik gemaakt van wederzijdse kennis en ervaring.

Stichting ILC Zorg voor Later

In 2004 is stichting Zorg voor Later mede opgericht door Martin Boekholdt namens Vereniging Het Zonnehuis. Eind 2005 is het bestuur en de stichting uitgebreid met de Nederlandse tak van International Longevity Centres (ILC). Na vijf jaar is deze burgerbeweging uitgegroeid tot een internationale netwerkorganisatie die streeft naar een multi-generatiele samenleving met aandacht voor actief en gezond ouder worden. De vitale middengeneratie (45-65) wordt aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid om hun eigen 'Zorg voor Later' tijdig ter hand te nemen en hun keuzemogelijkheden te verzilveren. Vereniging Het Zonnehuis verzorgt als partner de bureauorganisatie van ILC Zorg voor Later.

www.ilczorgvoorlater.nl

Expertisenetwerk levensvragen en ouderen

Eind 2008 heeft de officiële presentatie van het expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen plaatsgevonden in Bilthoven. Vereniging Het Zonnehuis maakt als kernpartner deel uit van dit expertisenetwerk en draagt in de vorm van persoonlijke ondersteuning door ds. Peterjan van der Wal bij aan het deelproject 'begeleide intervisiegroepen van intramuraal naar extramuraal'. Het doel van dit deelproject is om de expertise van geestelijke verzorgers breder toegankelijk te maken voor beroepskrachten in zorg en welzijn. Er is een methodiek ontwikkeld in de vorm van een draaiboek. Vereniging Het Zonnehuis heeft zich voor twee jaar verbonden aan het expertisenetwerk door financiële en inhoudelijke ondersteuning.

www.netwerklevensvragen.nl

Stichting Architecturalia

In 2007 heeft Vereniging Het Zonnehuis ingestemd met het subsidieverzoek om als partner bij te dragen aan de realisatie van het boek 'Architectuur van de ouderenzorg'. Dit historische boekwerk vormt de afsluiting van een trilogie over architectuur in de zorg. Het omvangrijke en rijk geïllustreerde overzichtswerk wordt op 20 mei 2009 aan het publiek gepresenteerd tijdens een congres.

www.stichtingarchitecturalia.org

op een net lijkend geheel: een ~ van draden; (fig) een ~ van intriges; iems sociale ~ alle mensen die hij kent en die hem ook kennen

Vereniging NedRAi

In 2008 bestond Vereniging NedRAI alweer tien jaar. Vereniging Het Zonnehuis heeft de ontwikkeling van het RAI (Resident Assessment Instrument) mede mogelijk gemaakt in Nederland. De gegevens worden door de VUmc verwerkt in een internationale database. De uitkomsten leveren objectieve informatie over de kwaliteit van zorg, de zorgzwaarte, verbeterpunten en rapportage aan verzekeraars. Met de internetapplicatie RAIview wil Vereniging NedRAi bijdragen aan het toegankelijk maken van zorggegevens en het koppelen van databestanden. Vereniging Het Zonnehuis draagt als partner bij door een subsidie en een renteloze lening.

www.nedrai.nl

Netwerk Kenniskringen

In 2008 is een eerste bijeenkomst georganiseerd voor medewerkers in de Zonnehuis Groep om kennis te maken met het fenomeen van kenniskaarten. Met deze digitale manier kunnen kennis, vaardigheden en ervaringen gedeeld worden via een netwerkstructuur. Een kenniskring kan gedefinieerd worden als een gemeenschap waarin de leden een gezamenlijke interesse en belang delen in een specifiek thema en hierover met elkaar van gedachten wisselen. In 2009 wordt verder onderzocht hoe deze kennisinfrastructuur kan bijdragen aan de Zonnehuis Academie die in het verleden trainingen en workshops organiseerde voor medewerkers in de Zonnehuis Groep. Vereniging Het Zonnehuis ondersteunt dit soort vernieuwende initiatieven.

www.zonnehuisweb.nl

Universitair Verpleeghuis Netwerk (UNO-VUmc)

De deelnemers aan de onderzoeksgroep van Vereniging Het Zonnehuis maken deel uit van dit netwerk. Dit was de reden om eind 2007 de onderzoeksgroep tijdelijk op te heffen, met als doel de groep op te laten gaan in een eigen kenniskring waar informatie onderling wordt uitgewisseld.

www.cvo.vu.nl

INTERVIEW: KEES SCHRIEK

16

Ideon, een initiatief voor en door de markt

Ik ga mijn 20e jaar in als lid van de “Zonnehuis Groep familie”. In al die jaren heb ik de kans gekregen te werken aan vernieuwende initiatieven, veelal vanuit het perspectief van onze cliënt geïnitieerd. Of het nu gaat om het realiseren van kleinschalige verpleeghuiszorg, het oprichten van een palliatieve unit of het in de markt brengen van het thuiszorgconcept “Zonnehuis Buurtzorg Vlaardingen”. Bij al deze initiatieven was een sterk geloof in succes aanwezig. De enkele risico's die er soms best waren kwamen hiermee in een ander, hanteerbaarder perspectief te staan.

Geloof in succes en een directe motivatie vanuit cliëntbelang zijn belangrijke drijvers waarop nieuwe initiatieven drijven. Voorwaarden derhalve voor pionierswerk.

Na 19 jaar verplegen, leiding geven, opleiden en managen bij het Zonnehuis Vlaardingen, later Zorgcombinatie Nieuwe Maas, werd mij de kans geboden opnieuw als pionier aan de slag te gaan, nu in Bilthoven en dus niet meer in een zorginstelling. De basis voor deze uitdaging was gelegd door het bestuur van de Zonnehuis Groep. In 2007 ontstond bij het bestuur het eerste ruwe idee om kennis rond het thema dementie op overzichtelijke wijze in kaart te brengen en daarmee bereikbaar te maken voor de professionals die dag in dag uit werken met mensen met dementie.

De aanwezige kennis op het terrein van dementie in Nederland is sterk versnipperd en over het algemeen niet vertaald naar de praktijk van alledag, terwijl het aantal mensen met dementie in de nabije en verre toekomst alleen maar zal toenemen. Redenen te over om een serieus initiatief te nemen dit maatschappelijke, maar ook menselijke probleem, aan te pakken.

Vanuit mijn recente verleden onderstreep ik de noodzaak om verzorgenden en andere professionals in de instellingen, maar ook in de thuiszorg, te ondersteunen met praktische kennis. Zij worden in toenemende mate voor situaties gesteld die een beroep doen op toegepaste

kennis. In kort tijdbestek moeten zij, vaak alleen, beslissingen nemen in hoe op situaties te reageren.

Ideon is de naam van de organisatie die vanaf 5 juni 2009 haar deuren zal openen. Ideon richt zich op de professionals die werken in en rond de zorg voor mensen met dementie en wil aanwezige (wetenschappelijke) kennis naar de praktijk vertalen voor deze groep. Ideon doet dit deels door ontwikkelingen in de wetenschap op de voet te volgen en de vertaalslag naar de praktijk te maken. Dit wordt eventueel ondersteund door scholingsaanbod dat door Ideon of samen met andere partijen is, of zal worden, ontwikkeld.

Samenwerken met andere (zorg)organisaties is nodig, omdat in een markt van schaarste efficiency belangrijk is. Naast efficiencywinst zal door samen te werken ook veel inspiratie worden opgedaan. Inspiratie die nodig is om de mensen die dag in dag uit aan het werk zijn in de directe zorgverlening te ondersteunen en te motiveren. Ideon wil door mensen met elkaar in contact te brengen de mogelijkheden hiervoor bieden.

Ideon is een netwerkorganisatie die met behulp van internet, maar ook door het informatiecentrum en expositieruimte in Bilthoven mensen met elkaar in contact brengt rond het thema dementie. Mensen kunnen op deze wijze kennis en ervaringen met elkaar delen met het doel hun werk voor mensen met dementie te verbeteren.

Vanuit deze laatste eigenschap lijkt de geschiedenis zich in Ideon te herhalen. Ligt de basis van de Zonnehuizen ook niet in het initiatief mensen rond één thema met elkaar in contact te brengen? En is vanuit dit contact niet een sterke organisatie ontstaan? Ideon kan niet anders dan een succes worden!

C.H.M. (Kees) Schriek MHA
directeur Ideon

fi-nan-ci-eel *bn, bw*

geldzaken betreffend; geldelijk: een -ciële kwestie

De exploitatie sluit met een positief resultaat van € 445.078,-. Dit bedrag is ten gunste gebracht van de overige reserves. Ten opzichte van de voorgaande jaren is het uitgezette financieel beleid voortgezet. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

de waarde van het Fonds Verenigingsmiddelen moet min of meer gelijke tred houden met de inflatie. De groei van de continuïteitsreserve is vooralsnog bepaald op 2,5% per jaar. De bestedingsruimte mag niet al te zeer beïnvloed worden door de sterk fluctuerende uitkomsten als gevolg van ongelijkmatige ontvangst van schenkingen, erfenissen en legaten. Daarom vindt een voortschrijdende egalisatie plaats over een periode van drie jaar.

De Vereniging werkt met een meerjarenbegroting en is goed in staat alle aangegane verplichtingen na te komen. Er wordt separaat een financieel jaarverslag uitgebracht.

Leden en donateurs

In het verslagjaar heeft de teruggang in het aantal leden en donateurs zich doorgezet. De Vereniging streeft ernaar een CBF-keurmerk te verwerven. In het verslagjaar is de oriëntatie begonnen op de hiervoor noodzakelijke veranderingen in governance en bedrijfsvoering.

Communicatie

Twee keer per jaar ontvangen de leden en donateurs het Zonnehuis Magazine samen met een acceptgiro voor de jaarlijkse contributie of donatie. Dit magazine laat zien welke projecten en onderzoeken financieel gesteund worden en op welke manier Vereniging Het Zonnehuis een bijdrage levert aan meer waardige zorg voor bewoners in verpleeghuizen. Het Zonnehuis Magazine wordt ook verspreid in de Zonnehuis Groep en verstuurd aan relaties.

Contributies/bijdragen/giften

Jaar	aantal	inkomsten	bijdrage per persoon	Erfenissen/legaten
2004	11.951	109.887,-	gemiddeld 9,19,- pp	2004 37.056,-
2005	10.686	104.552,-	gemiddeld 9,78,- pp	2005 173.873,-
2006	10.500	96.055,-	gemiddeld 9,15,- pp	2006 2.001.200,-
2007	8.742	75.608,-	gemiddeld 8,65,- pp	2007 259.087,-
2008	7.723	74.833,-	gemiddeld 9,68,- pp	2008 247.933,-

Balans per 31 december 2008

Activa

		<u>31-12-2008</u>		<u>31-12-2007</u>	
Vaste activa		EUR	EUR	EUR	EUR
Materiële vaste activa	1	87.874		167.527	
Financiële vaste activa	2	<u>2.861.126</u>		<u>2.861.126</u>	
			2.949.000		3.028.653
Vorraden	3	<u>0</u>		<u>3.268</u>	
			0		3.268
Vlottende activa					
Debiteuren	4	345		1.647	
Rekening courant Stichting Zonnehuisgroep	5	3.865.027		3.978.851	
Vorderingen en overlopende activa	6	<u>136.245</u>		<u>128.634</u>	
			4.001.617		4.109.132
Liquide middelen	7	<u>609.525</u>		<u>194.011</u>	
			<u>609.525</u>		<u>194.011</u>
Totaal			<u>7.560.142</u>		<u>7.335.064</u>

Passiva

Eigen Vermogen	8				
Continuïteitsreserve		4.835.720		4.717.776	
Overige reserve		<u>1.731.719</u>		<u>1.404.585</u>	
			6.567.439		6.122.361
Langlopende schulden	9	<u>312.209</u>		<u>434.517</u>	
			312.209		434.517
Kortlopende schulden	10	<u>680.494</u>		778.186	
			<u>680.494</u>		<u>778.186</u>
Totaal			<u>7.560.142</u>		<u>7.335.064</u>

Professor Bronkhorstlaan 10
3723 MB Bilthoven

Postbus 680
3720 AR Bilthoven

T 030 229 60 70
F 030 229 60 89
E info@vereniginghetzonnehuis.nl
I www.vereniginghetzonnehuis.nl
ING 65.76.75.113

**Jaarverslag is een uitgave
van Vereniging Het Zonnehuis**

© Juni 2009
Bilthoven

Fotografie:
Petra van Schaik
Amersfoort

Vormgeving:
BRAYN
Amersfoort

Druk:
Reproka Visuele Communicatie
Amersfoort